

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. III. Solvuntur, quæ contra Pontificis indirectam in Regna potestatem
Maimburgus, alijque objectant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

§ III.

Solvuntur, quæ contra Pontificis indirectam in Regna potestatem Maimburgus, alijque objectant.

SUMMARIA.

1. Indirectam Pontificis in Reges potestatem, nec Gallicana Ecclesie, nec publico bono adversam esse, exemplis docetur.

2. Nec exemplo Christi adversari.

3. Nec Textibus SS. Scripturæ. Matth. 20. Marc. 10. Lucæ 22. Roman. 13. 1. Petri 2.

4. Falli Maimburgum, asserentem subditos ab Obedientia Principibus debita exsolvi non posse.

5. Eandem potestatem Theologicè ex SS. Litteris deduci.

6. Neque improbari à S. Bernardo.

7. Neque ab alijs SS. Patribus, aut antiquis Pontificibus.

I.

Non est mihi animus, singula persequi, quæ in ultimo Tractatu de Ecclesia Romana Maimburgus Pontificiæ potestati objectat, tam enim multa, aut extra lineam quæstionis, aut nihil probantia congerit, ut pigeat jam cadentia movere, irritoque labore papilionis istos pro-

prosequi, infestos quidem, sed innoxios fiori. Illa tantum seligimus, quæ fallere incautos possint colore veritatis.

Opposit I. Antiquorum Patrum & Ecclesiæ Gallicanæ auctoritatem; sed quàm id immeritò, nullòque fundamento, jam in priori Paragrapho evidenter ostendimus.

Opposit II. Ecclesiam Gallicanam, omnesque Galliæ Doctores existimasse, sententiam, quæ Pontifici Romano potestatem in Reges concedit, periculi damni que plenam esse, & publicæ tranquillitati adversam. (a)

Resp. Quæ fuerit Ecclesiæ Gallicanæ, Galliæque Doctorum sententia, & quàm malâ fide ejus auctoritatem jactet Maimburgus, jam supra ostendimus: quòd verò hanc nostram doctrinam periculi, damni que plenam dicat, & publicæ quieti adversam; id more suo jactat, non probat Maimburgus. Sed nos evidentibus argumentis contrarium ostendemus. I. Certum est, Ecclesiæ Gallicanæ florem Concilijs Lugdunensi, Viennensi, Constantiensi, & Basileensi adfuisse, & tamen in his ipsis Concilijs sententia hæc nostra non probata solum & admissa est, sed magnis exemplis exercita, ut supra ostensum: quis ergo non miretur, audere Maimburgum tam insignem, clarâque falsitatem Parisijs vendere, Regique offerre, nescias, majori suo, an Principis ludibrio? & quæ rogo in sacrosancta Concilia Maimburgi reverentia, quæ ut Pontifici Romano præferat, in cælos usque alibi extollit, nunc verò cum eorum Decretis se premi videt, ea docuisse dicit: *Quæ periculi, damni que plena sint, & publicæ quieti adversentur.* Ergo Concilia jam sunt Sacrosancta, jam seditiosa, utcunque Maimburgo placuerit. Nos verò qui sacra & Oecumenica Concilia eodem semper, parique tenore veneramus, nec tam in illis Senatam præcipuâ pietate ac doctrinâ florentem, quàm æternam veritatem Concilijs præsentem adoramus, id potius dicimus, doctrinam in Concilijs expressam, exercitâque, non perniciosam, non seditiosam esse, sed amoris, pacisque plenam, Religioni, fideique conservandæ necessariam, quæque Ecclesiam Gallicanam, & præcipuos illius Doctores decuit.

II. Ipse Maimburgus, cum hanc ipsam potestatem destituendi Reges Comitibus & Statibus Generalibus tribuit, tantum abest, ut seditiosam,

(a) Maimb. de l' Egl. de Rome ch. 26. circa fin. b. l. d. m. i. a. (c)

ditiosam, noxiãque dicat, ut potiùs *ex jure naturali, singularique Dei providentia* fluxisse velit, & eos, qui legitimis Regibus à Senatu substituti fuerunt, non perduelles, non Tyrannos vocat, sed à DEO *singulari bonitate excitator*: sic loquitur, (a) cum de Pipino, Carolo Magno, & Hugone Capeto sermonem facit; non ergo abdicatio Regum, in certis casibus peracta, talis est, qualem Maimburgus describit, hoc est, seditiosa, turbarumque Civilium causa; alioquin non à DEO, non à natura proveniret, sed potiùs contra naturæ, Deique institutum: imò conservandis Regnis sæpè necessaria, nam & Franciæ Regnum, nisi Pipinus succollasset Childerico susceptus, ruinam minabatur. Quæ tamen ita dicta velim, non ut Maimburgi sententiam probem, hanc potestatem eliminandi Reges in populum, Senatùmque conferentis: sed ut probem, vel ex ipso Maimburgi testimonio, potestatem abdicandi Reges, sinitè peragatur, & à legitima potestate, nec seditiosam esse, nec publicæ quieti noxiã, imò sæpè proficuam. Quod exemplis jamjam ostendam. III. Franciæ Regnum ignaviã Regum eò devenerat, ut Saracenorum incurso, bellisque Civilibus jam ferè concideret, & quod magis gemendum, hæresis Arriana in vchi Romam parabat, suissetque Longobardo ad portas strepente; sed Pipinus Zachariæ & Stephani jussu Imperio admotus, pristinæ majestati Galliam restituit, Longobardos submovit, Græcos cælo terræque infestos, quique in Vicarium Christi toties vicarios armaverant, Italiã exiit, Romanam Ecclesiam hætenus inopem, solâque Religione tutam, & idèò injuriæ expositam ingentibus Provinciis auxit, fecitque metuendam duplici terrore septam, majestatis & Religionis: ac denique collabentem Religionem ipse sinu excepit, sustentavitque, & quod omnia superat, Carolum Magnum successorem reliquit, quo nullum præstantius Ecclesiæ & Orbi beneficium. Hæc omnia & ingentia utique bona cessassent, nisi Zachariæ Pontificis jussu Pipinus Coronam accepisset, non Saraceni expulsi, non Monarchia vindicata, non Saxones ad veram fidem provesti, Idolis abdicatis, non Græcus domitus, non Longobardus excisus, & Ecclesia Catholica nunquam tot naufragijs erepta. Hæc omnia Zachariæ debemus coronas transferenti.

Dddd 3 ferenti.

(a) Maimb. la decad. l. 1. f. 7. & Tr. hist. de l'Egl. de Romcc. 29.

ferenti Gregorij VII. contra Henricum IV. Imperatorem, & Investituras certamen nemo ignorat; & is quidem nimia severitatis & inclementiæ à multis notatus est: sed DEUS æquè multis prodigijs ejus innocentiam absolvit, quæ Leo Ostiensis, (a) & Bertholdus Constantiensis enarrant, & evenus ostendit, luctas Gregorij insigniter Ecclesiæ profuisse, dignasque omnino, quæ tam grandi conatu agitentur; quamvis enim Gregorius in acie ceciderit, nec victoriæ supersuerit, ejus tamen exemplo successores Pontifices, Victor III. Urbanus II. Paschalis II. Gelasius II. & Calixtus II. inhæsere; & hic tandem, indicto Romæ Concilio, quingentorum annorum bellum absolvit, libertatem electionibus reddidit, præsertim Pontificijs & Episcopalibus; & investituras quoad spiritualia sustulit, Henrico in gratiam sinumque recepto, sicque finis impositus tot illis & ingentibus malis, quæ dignitates consequantur Principum voto, imperioque collatas, & fundamenta jacta altissimæ illius pacis, quæ modò Sacerdotium Imperio conjungit. Et cui tanti operis laus, nisi Gregorio? hoc enim cessante nec bellum cum Principibus, nec victoriæ fuisset, non Investitura abolita; non libertas electionibus reddita, Pontificum præsertim, ex quo uno quanta in Ecclesiam mala profluxerint, quanta rerum omnium confusio, dici haud potest. Bellum ergo Gregorij pax Ecclesiæ fuit. Idem de Gregorio V. dicas, (b) (aut si quis alius Pontifex fuit, nam aliquem ex Pontificibus fuisse testimonio Concilij Viennensis, ipsorumque Electorum constat) qui jus eligendi Imperatorem in Collegium Principum Germaniæ transtulit, à quo tempore illa bella civilia, discordiæque cessarunt Imperio fatales, ob ambitionem Candidatorum, ferro flammæque pro Corona, velut eridis pomo certantium. Evolve historiam profanam ad Ludovicum usque Imperatorem, & Caroli M. filium, in venies, Imperium gravissimis bellis conflictatum, ac ferè deletum esse ob studia ambientium Coronam. Ludovicum ipsum Pipinus, Lotharius & Ludovicus filij, quòd Carolo Judithæ filio favere videretur, bello appetunt, ac throno movent, (c) & Lotharium Imperatorem dicunt: nec aliàs funestius bellum Patre, filijs que

(a) Leo Off. l. 7. c. 53. Berthold. Constant. in append. ad Herm. (b) V. Reg. Sacerd. f. 166. (c) Anno 833.

que pro Imperio decernentibus. Ludovico Lotharius successit, (a) exarsitque inter fratres bellum Civile imperandi cupidine, nec prius cessatum, quam collatis signis concurrerent, gemente Francia, & civili discordia propè confecta. Idem Carolo Calvo infortunium, (b) nunc cum Lothario fratre, nunc cum Ludovico nepote, armis implicito, jam victore, jam victo. Carolus Crassus Imperio à suis exutus, (c) & Arnulphus suffectus, quo tempore multi simul Tyranni Coronam invaserant, videlicet, Berengarius, Wido, Odo Parisiensis, & Rodolphus Conradi filius: adeoque omnium bellandi cupido invaserat, ut etiam Episcopi & Abbates armati in acie viserentur, pronumque est cogitare, quæ tum facies & perturbatio Occidentis fuerit, tot bellis, cædibus ac discordijs agitati; duravitque ad Ottones usque. Quæ sub Henricis & Fridericis, & quàm multa infauste contigerint, notiora sunt, quàm memorari debeant; quæ omnia aut omninò, aut majori ex parte sublata sunt translato ad Principes Septemviros, auctoritate Romani Pontificis, Jure eligendi. Patet ergo, hanc potestatem, quam Pontifici in Imperia tribuimus, non discordiæ, non seditioni, sed paci servire. Quòd si aliquando contrarium evenit, non potestatis, non Pontificis culpa, sed eorum fuit, qui remedia obstinate respuebant, peracerba illa quidem, sed tamen salubria pertinacibus morbis; quàm multi sub medentis manu ferròque labuntur? an idem artem potius, quàm morbum accuses? Sed nunquam magis, ut in Henrici Magni conversione hujus Pontificiæ potestatis necessitas juxta & utilitas apparuit. Mortuo Francisco Duce Alenfonio Henrici III. fratre, Regisque sterili matrimonio, proximus Regij sanguinis sequebatur Henricus Borbonius, Navarræ Rex, sed Calvino addictus; hunc & fratrem ejus Principem Condæum Sixtus V. Pontifex Maximus inhabiles Regno declarat, excluditque. Henrico Rege per sicarium & infidias cæso pleræque Galliæ Civitates ab Henrico Borbonio, quem ob hæresin averfabantur, abstractæ, foedus cum externis Principibus istum, diræ à Gregorio XIV. repetitæ, immisissique exercitus, effusique thesauri, quos Sixtus condiderat, ne hæresis cum Borbonio Principe thronum conscenderet; & hic quidem virtute ac

forti-

(a) Anno 841. (b) Anno 858. & 876. (c) Anno 888.

fortitudine militari, & plerumque victor, diu torrentem sustinuit. Sed cum Clemens VIII. potestatem Regem eligendi foederatis dedisset, & isti Comitria Lutetiae agerent, multi que Europae Principum hunc Galliae florem rapturi viderentur, praeventit Henricus, seque Catholicum, cum potiri aliam Regno haud posset, palam professus est; quod ubi constitit, tota in eum Gallia confluit, exterique pulsi, & Regnum pace compositum. Henricum ergo, ut Catholicus esset, Pontifices evicere; si enim thronum conscendisset haeres imbutus, quis dubiter, majorem Galliae partem exemplo Regis corruptam fore? Filij vero, nepotesque ex Henrico nati, Ludovici videlicet, XIII. & XIV. eandem pestem Throno intulissent; quis enim credat, aliam eos Religionem, quam Patris, Avique, & in qua nati, educatique essent, amplexuros? Perpetuum ergo hoc malum Galliae fuisset, & Religioni fatale, plerisque, ut fieri amat, aut metu, aut adulatione Regem imitantibus. Quod ergo Henricus Magnus haeres exemptus, quod Gallia hac peste intacta, quod Ludovicum regnantem non Catholicum tantum, sed ardore veritatisque Religionis Constantino ac Theodosio parem habeamus, haeresi toto Regno ejecta, devictaque; Vobis post Deum, Romani Pontifices Sixte, Gregori, Clemens, vestraeque potestati debemus, qua opportunè usi percussistis, secuistis, ac tandem sanastis. Ingemuit quidem Gallia, altumque indoluit, recenti adhuc plagâ, & multum sanguinis micante; nunc sana vigensque ferrum illud, manumque curatricem amplectitur, alioquin, si medicus parceret, peritura; nunc valet, quia secta. At, inquit, infinita calamitates Regna & Imperium affluxere, cum Reges à Pontificibus Romanis abdicarentur, ut in Henricis, Fridericis, & Anglia Regibus observatum est: salus ergo esset, huius potestate aut carere, aut non uti Pontifices. Resp. Nulla est in rebus humanis aut ars, aut status, aut conditio tam perfecta & absoluta, quae non multis magnisque incommodis misceatur, & ob quae si tollenda illa essent, tolli omnes artes, potestates, ac statuum conditiones oporteret, idque omnibus his incommodis multo pejus foret. Ex Regia potestate quot injuriae, ex arte navigandi quot naufragia, ex scientia militari quot caedes, artesque nocendi? ex matrimonijs quot adulteria, litésque domesticae, & partus Republicae noxij? an ideo Regia potestas, matrimonia, artesque abolen-

abolendæ? at multo id peius, ac pluribus obnoxium malis, sub-
 latis videlicet humanis commercijs, datâque injurijs, vagisq̃ue
 amoribus licentiâ. Idem dicas de potestate Reges abdicandi:
 fateor bella, discordias comitari; at quanto pejora, si eos hæresin
 profiteri, matrimonia solvere; Ecclesias depilare ferres; idque im-
 punè, nullòque freno & exemplo, quòd pro Imperio esse solet in
 subditos manante? quanta rerum omnium, morumque corruptio
 sequeretur? Deinde videndum est, an ea incommoda, quæ nobis
 adversarij objectant, ex usu Pontificiæ potestatis, an verò ex eo-
 rum vitio proveniant, qui emendari nolunt, provocantque extre-
 ma remedia: dolorem enim irrogati supplicij cujus culpæ adscri-
 bes, reo, an Judici? flagitio, an legi? Henricus Bolænam amat,
 fastiditque Uxorem, & thalamo ejicit, ducitque amicam publicam
 publico ritu. Europa tam turpi exemplo attonita, hæretque cui
 primas lachrymas spargat, triumphanti unius libidini, an alterius
 oppressæ innocentie. Pontifex Romanus rogat, minatur, terrè-
 que, & longas inducias pœnitentiæ donat, ac tandem obstinatum,
 & ludibria flagitijs jungentem sacris interdicit: hic amore & ira-
 cundiâ flagrans Romæ bellum denuntiat, seque jugo subducit.
O incautum, inquit, *Pontificem*, *qui Angliam perdidit intempestivâ severi-
 tate*. Sed cur non potius exclamant: *O inconsultum Regem*, *qui animam,
 Regnumque posthabuit insano amoris*. nulla enim necessitas fuit adulterio
 sedari, sed maxima adulterium punire: hoc Pontifex fecit, illud
 Henricus. Cur ergo malis defectionis culpam illi adscribere, qui
 scelus justè & necessitate punivit, quàm illi, qui impiè & voluntate
 commisit? alioquin omne flagitium impunè fuerit, si sufficiat
 meriti defectionis terrere puniturum. Et ideò tanquam plena con-
 stantiæ & libertatis celebratur apud Joannem Saresberiensem illa
 Alexandri III. vox, quando Regijs Legatis minantibus, nisi Tho-
 mam Archiepiscopum abdicaret, Regem ad Mahometis Religio-
 nem defecturum, intrepidè respondit: (a) *Potest Rex eligere viam
 pravam, ego tamen non recedam à via recta*. Et illa Divi Thomæ Archi-
 Episcopi & Martyris Cantuariensis, cum scriberet ad Ecclesiæ
 Romanæ Cardinales: (b) *Non simulatione, non ingenio regenda est Ecce-
 lesia, sed justitiâ & veritate, qua se observantem liberat ab omni periculo*. Non
 nega-

(a) Joân. Saresb. ep. 66. inter epist. S. Th. Cant. (b) Inter epist. S. Th. epist. 46.

negaverim tamen, hujusmodi interdicta, censuras, & præsertim Regnorum mutationes parcissimè adhibendas, nec alijs morbis, quàm desperatis, nam nec membra truncamus, nisi medicinis assumptis; quod etiam eleganter Concilium Tridentinum (a) præmonuit: videlicet, *Excommunicationis gladium sobriè, magnæque circumspèctione exerendum, cum experientia doceat, si temerè aut levibus ex causis mutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius asserre, quàm salutem.* Cujus exemplum illustre apud eundem D. Thomam Cantuariensem, qui Regem Angliæ excommunicatione percussurus Sueffionem ad D. Virginem peregrè profectus est, triduumque in ea preces insumpsit, ut videl. vibrando sacro fulmini Deum haberet directorem, (b) néve aliquid humani affectûs, aut vindictæ tam sacro operi misceretur.

II. Oponitur III. (c) *Christus, inquit Maimburgus, non Herodem Regno, non Pilatum Prætorio expulsi, quamvis impios, injustosque, imò utriusque ac præsertim Cæsari se subjecit, iussitque pro se suoque Vicario tributum persolvi, apertèque professus est, Regnum suum non esse de hoc mundo. Quo ergo jure Romanus Pontifex faciet, quæ Christus non fecit? sibi que potestatem sumet, quàm Christus non sumpsit? Nec enim discipulus est supra Magistrum, nec servus major Domino suo. Et si Christus non Cæsarem, non Herodem Regno interdixit, cur Pontifex Fridericos & Henricos interdicit? an isti Tiberio & Herode pejores? aut major Pontifici, quàm Christo in Reges auctoritas?*

Resp. Hoc argumentum adeò infirmum est, ut multis modis impugnari possit; nam I. si exemplo Christi Domini agendum sit, dubitari vix potest, utramque illi dignitatem collatam esse, Sacerdotalem videlicet & Regiam, id enim Angelicus Doctor (d) expressè docet, & saltem id verum est quoad illa, quæ gubernandæ Ecclesiæ, & redemptioni consummandæ necessaria erant, nam ut idem S. Doctor scribit: *Cui committitur principale, committitur & accessorium; omnes verò res humana ordantur in finem beatitudinis, quæ est salus æterna.* Et hæc ipsa videtur expressa sacre Scripturæ sententia, nam *Matth. ult. Data est mihi, inquit Christus, omnis potestas in caelo & in terra.*

(a) Concil. Trid. de Reform. Sess. 25. c. 3. (b) Joan. Saresb. ep. 140. (c) Maimb. Tr. hist. de l'Egl. de Rome ch. 27. f. 367. (d) S. Thom. I. I. de Regim. Princ. c. 12. & seq. & p. 3. q. 59. a. 4.

in terra; & Paulus ad Hebr. *Quem constituit heredem universorum.* Et Apocal. i. *Princeps Regum terra;* & Apocal. 6. *Rex Regum & Dominus Dominantium.* Et radix hujus Regiæ potestatis videtur fuisse unio hypostatica; communicatâ enim naturæ humanæ formâ Deitatis; communicatæ sunt etiam omnes divinæ proprietates, quarum capax erat natura humana. Quis verò neget, capacem fuisse Imperatoriæ & Regiæ dignitatis? quemadmodum formâ ignis ferro communicatâ omnes juxta ignis proprietates communicatas videmus, adeo ut non ignis solum, sed etiam ferrum luceat, rubescat, caleatque ut ignis; quod si unio ignis ad ferrum, quæ merè accidentalis est, transiensque, omnes ignis proprietates ferro communes facit, quanto magis unio hypostatica, quæ substantialis est, æterna, omnes proprietates naturæ Divinæ; & consequenter etiam Regiam in res temporales potestatem humanitati impresserit? Et hæc ipsâ potestate Christus, quantum vis formam servi præferret, aliquoties usus est, solvendo videl. leges Civiles; & de rebus temporalibus aliorum disponendo; nam adulterij ream; compertamque absolvit, & poenâ legibus præscriptâ exemit. Ficulneam nullâ Domini licentiâ aridam fecit, inutilémque, greges porcorum invitis & gementibus Dominis Dæmonio immisso aquis præfocavit. Quâ rogo hæc potestate, nisi Regiâ, absolutâque, nullisq; legibus obstrictâ? Quæ tamen Regia potestas cum immediatè à Deo esset, & vi unionis hypostaticæ, optimè dixit Christus: *Regnum suum non esse ex hoc mundo,* non negat, Regnum suum esse in hoc mundo, erat enim; sed, *esse ex hoc mundo;* quippe nullo Jure aut titulo humano partum, quo modo hujus mundi Regna quærentur, hoc est, non electione, non successione, non vi armorum, nec donatione paratum, sed immediatè à DEO, & vi unionis hypostaticæ. Negari ergo haud potest, Christum potestate in Reges præditum fuisse. Quæro jam ex Maimburgo, an Christi exemplo Pontificiam Potestatem metiri velit, aut non velit? Si non vult, cur ergo impugnandæ huic potestati Christi exemplum producit, quo eam impugnare, aut non vult, aut non potest? si vult, ergo sequitur exemplo Christi etiam Pontificem Romanum imperare Regibus posse, habuit enim Christus hanc potestatem, ergo etiam, si exemplo Christi uti velis, Pontifex Romanus. *At Christus nunquam Reges deposuit.* Resp. Non hic

Eccc 2 de

de usu, sed potestate quæri, hanc verò Christum habuisse negari haud potest, & si habuit, ergo uti etiam potuit. *Cur verò usus non est?* Quia passurus, quia moriturus venerat, nec vindictæ, aut potentie, sed humilitatis & patientiæ exempla daturus; si eum Herodem & Pilatum Regno ac Præfecturâ pelleret, quando pateretur? quando moreretur? quando genus humanum redimeret? & quis ab illo pati injurias disceret, hostesque amplecti, si in hostes vindicaret? Nec propterea caruit potestate, quia illâ uti noluit: quis enim negat, multis eum scientijs & artibus præditum, quas nunquam exercuit? militari videl: Astrologicâ, Medicâque. Nam & nostri Reges multa possunt, quæ nunquam exercent, indigna videlicet tanto fastigio, aut saltem incommoda. Cur ergo Summi Pontifices exemplo Christi non etiam hæc potestate abstinere, quamvis eam habeant? quia Christus Ecclesiam voluit non armis, non vi, non sapientiâ humanâ, sed humilitate, patientiâ & miraculis institui, ne illa opus humanum, sed cœleste tantum crederetur. At verò semel institutam, humanis medijs ac industriâ propagari; nam & corpus humanum solus ipse, ac è terra produxit, productum tamen nec solus, nec è terra multiplicat, sed alijs ac naturalibus modis. Et quis agricolam aut vinitorem non rideret, qui segetem virésque non cultâ, non aratâ terrâ, nec sparsis seminibus, aut palmitè palis adstricto speraret, quia Deus ex nihilo produxit: non ergo sequitur eodem modo, quo plantata est, conservari Ecclesiam debere, & ea quæ à Christo, etiam à Pontifice omitti debere. Alioquin nec mitras Episcopis, nec sericum, nec annulum, nec equos, rhedâsque permittes, quia Christus nihil istorum usurpavit. Ergo quid Pontifici aut Episcopis liceat, non ex ijs sumendum est, quæ Christus omisit, sed quæ praxis ususque Ecclesiæ obtinuit; præsertim causis, statûque rerum mutatis: alioquin si exemplo Christi nec adulteria punias, nec calumnias refellas, nec contra injurias militem scribas, nec latrones castiges, sed potius præmijs dones, quæ facies Ecclesiæ & Reipublicæ fuerit? nullum ergo argumentum deduci potest ex ijs, quæ Christus omisit. Unde patet, Maimburgi argumentationem multis & grandibus vitijs laborare. Promiserat is initio capitis vigesimi septimi: *Se non multis, nec subtilibus argumentis usurum, sed citra omnem disputationem ea tantum*

produciatur, quæ magni instar splendoris se ipsa ostentent, & modò oculos habeas, cerni ab omnibus possint. Quis non expectaret post tam magnificè promissa insignem aliquam, invictamque Demonstrationem? & tamen ex suppositis non tantùm non certis, aut saltem dubijs, sed evidenter falsis procedit. Supponit enim, Christum ut hominem nec potestatem in temporalibus Regiam habuisse, nec eam usum; cum tamen non testimonio tantùm Angelici Doctoris, sed omnium ferè Theologorum contrarium constet, saltem si de potestate indirecta loquamur, quatenus illa gubernandæ Ecclesiæ serviebat, eamque aliquoties exercuit, rarò tamen, quia videlicet non idèd in mundum venerat, ut exempla regnandi, imperandique daret (id enim sponte sua natura facit, nec exemplis urgenda est) sed potius obsequendi, ferendique ad versa. Deinde adducto Christi exemplo Pontificem omni in Reges potestate Maimburgus privat: at si exemplo Christi utamur, contrarium omninò sequitur; hanc enim potestatem Christus habuit, ergo & Papa, si istum ex Maimburgi sententia metiri velis. Supponit denique, omnia, quæ Christus fecit, omisitque Redemptionis peragendæ, & Ecclesiæ constituendæ causâ, fieri quòque, omittique à Pontificibus debere, etiam peractâ redemptione, Ecclesiâque institutâ; quod perinde est, ac si dicas, constructo jam, absolutoque ædificio Patrem familiâs, qui ædes inhabitat, iisdem instrumentis, operis, fabrisque indigere, quibus Architectus, dum ædes construeret. En egregiam Maimburgi demonstrationem, ferro & adamantem contextam, si promissa spectes; si facta, vitream, fragilèmq; & vix dignam relatu. II. Multò minùs aliquid probat, quod adjungit; videl: *Fuisse Christum pro se & Petro tributum solvi; Petrum ergo subiectum Casari voluit: si subiectus, qui ergo Casari imperabit? qui Regno deponet?* Resp. Christus non ex debito, sed spontaneâ voluntate tributum solvit, ut apertè ex illis verbis constat: (a) *Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum? à filijs suis, an ab alienis? & ille dixit, ab alienis. Dixit illi Jesus, ergo liberi sum filij: ut autem non scandalizemus eos, da eis pro me & te, &c.* Non ergo Christus & Petrus tenebantur tributum solvere (sicut nec filij & familia Regum) liberi ergo erant; quæ verò est mirabilis

Eccc 3 hæc

(a) Matth. c. 27, v. 25,

hæc consequentia Maimburgi: *Christus & Petrus liberi à tributo erant, ergo subijciebantur Casari?* cum potius contrarium deduci oporteret, videl: *Ergo non subijciebantur Casari.* Sed Maimburgus nec Religionis habuit, sententiam Evangelij truncare, & ea verba subtrahere, quæ rem totam declarabant, nec consequens inferre præmissis contrarium, perinde ac si diceret: *Solvuet, ergo nox est.* Quod si concedamus, etiam Pontifices Romanos subiectos Casari fuisse, quoad ea, quæ res temporales, civilesque spectant, non idem sequitur, non posse in certis circumstantiis, & quando agitur de Ecclesia conservanda, Cæsares, Regesque deponere: nunquid enim Galli, Romanique, qui Pipinum & Hugonem, ac Carolum Magnum Imperio donarunt, legitimis Regibus subiacebant? & illis tamen ex sententia Maimburgi Regna abrogarunt. Deinde cum Pontifex Romanus declarat, subditos Principi hæretico, aut Ecclesiam persequenti juramento non amplius obstringi, cessat ea subiectio, & consequenter obligatio obsequendi. Sed & jus naturale defendendæ Religionis, & tot animas perituras, multo est antiquius, fortiusque jure subjectionis erga Principes Seculares; cessat ergo subiectio periclitante Religione. Ac denique potestas indirecta Pontificis Rom. in Principes, Regesque temporales, est verè Spirituales & Ecclesiastica, quippe gubernandæ Ecclesiæ, servandæque Religionis data, & Pontificio Characteri innexa; non ergo quoad hujus exercitium Imperatori Pontifex subiectus dici potest. Quemadmodum bona Ecclesiasticorum, quantumvis temporalia, quia tamen Ecclesiæ serviunt, nec quoad Dominium, nec quoad usum Principibus secularibus subiecta esse possunt. Nihil ergo probat Maimburgi argumentum.

III. *Opponitur IV.* Christus apud Matthæum (a) prohibet Apostolos omni dominatione illis verbis: *Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum, & qui majores sunt, potestatem exercent inter eos; vos autem non sic.*

Resp. Hunc quoque Scripturæ locum Catholicis obijciunt Calvinistæ, ex quorum libris omnia ferè argumenta sua exseripsit Maimburgus, labori ut credo parcens, aut meliorum inopiâ. Contendebant Apostoli, quis in eorum Collegio Primatum obtineret & dabat.

(a) Matthæi c. 20. Marci 10. Lucæ 22, Maimb. cit. c. 27. f. 367.

dabaturque anam importunæ æmulationi duorum Piscatorum supplicatio, primas Sedes in Regno Christi experientium, mare interpellante. Christus, ut primas scintillas extinguat gliscantis ambitionis, monet illos officij ac professionis Apostolicæ, nec enim Regnum suum alijs Regnis simile esse, nec apparatu niti, pompaque seculari, nec Apostolos, eorumque Successores ad dominandum, imperandumque & regendam Rempublicam vocari, sed ad pascendas animas, prædicandum Evangelium, corrigenda hominum flagitia, evertendam Idololatriam, exercendasque omne genus virtutes, humilitatis præsertim & contemptus caducarum voluptatum. Quæ omnia verissima sunt, & nos quoque, has esse præcipuas partes Romani Pontificis constanter asserimus. Si verò Principes in hæresin labantur, & Religioni & animabus ingentem ac inevitabilem perniciem moliantur, non prohibet Christus, eos à Romanis Pontificibus coerceri, & gladium velut furentibus eripi; id enim cum ex Jure naturalis defensionis, ac officio Pastoralis consequatur, noluit hic Christus exprimere, cum potius comprimenda esset Apostolorum ambitio, quam novis facibus accendenda. Nulla est ergo hæc consequentia: *Status & dignitas Pontificia ac Apostolica ad gubernandam Ecclesiam, non verò ad dominatum terrestri Republica ordinatur. Ergo nunquam potest Regibus Ecclesiam persequemibus potestatem Regiam adimere, aut Subditos juramento solvere; imò contrarium potius inferri debuit: cum enim causa & cognitio Juramenti, quibus videl: casibus obliget, aut non obliget, sit spiritualis, & temporalis potestas subordinetur potestati spirituali, tanquam medium fini, sitque, spectatâ conditione humanâ, maxima connexio rerum spiritualium cum temporalibus, ac gubernandæ Ecclesiæ sit omninò necessarium Ecclesiæ hostes coercere (quemadmodum eadem est ars militaris, quæ cives munit, repellitque hostes) sequitur, ut concessâ supremâ potestate Spirituali Ecclesiam gubernandi, concedi etiam debuerit potestas Regibus imperandi, eisque, si necessitas & periculum Religionis urgeat, exautorandi, non quidem absoluta & ordinaria, sed subsidiaria & eventualis, atque ut dixi ad casum puræ necessitatis restricta, idque juxta naturalia illa & communia prudentiæ axiomata, atque tories à Sacris Theologis, Jurisque-Consultis repe-*

repetita, vid. (a) *Cuiusque committitur principale, committitur & accessorium; & concessa alicui Jurisdictione conceduntur omnia, quæ ad illam necessaria sunt, & sine quibus exerceri illa efficaciter non potest.*

Opponitur V. Jubent sacræ Scripturæ, ad Romanos 13. (b) *Ut omnia anima (& consequenter etiam Pontifex Romanus) sublimioribus potestibus subiecta sit.* Et apud Matthæum: (c) *Ut reddantur quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt DEI DEO: ut obediamus Regibus etiam dyabolis, idque non solum propter iram, (d) sed etiam propter conscientiam.* Acceditque (e) exemplum Ecclesiæ primitivæ, quando vid. flagrante persecutione, & Christianis omnigenere tormentorum, vi dolisque ad cultum Idolorum adactis, nemo tamen contra legitimos Principes arma sumpsit, nemo cum illis de Imperio contendit, seque juramento solum credidit. Neque id metu tribuas, aut paucitati Christianorum, aut quod Principe Catholico carerent, quem sequerentur, quique Imperij Principibus bellum inferret. Nam qui poterant illi aut paucitate, aut metu cohiberi, qui non morti tantum, sed etiam pœnis morte acerbioribus tantâ alacritate se offerebant? Illi bellum refugerent pro Religione, qui gladios, ignesque velut delicias amplexabantur? Audi Tertullianum: (f) *Si hostes exertos, non tantum vindices occultos agere vellemus, deesset nobis vis numerorum & copiarum? vestra omnia implevimus, urbes, Insulas, castella, castra ipsa, sola vobis reliquimus: templa; cui bello non idonei, non prompti fuissetus, & non impares copijs, quæ libenter trucidamur? Eodem modo sæviente hæresi Arrianâ, & Neronom ac Deciorum crudelitatem æquante, & quando rerum in Occidente Catholicis potiebantur, sub Imperatoribus Constantio & Valentiniano æquè Catholicis, deerant illis arma, vires Ducisque copiarum, quas Valenti & Constantio opponerent? & tamen quando nec causa, nec vires, Ducisque Catholicis aberant: & tempus vindicandæ Religionis: quis de Imperatoribus dejicientibus, solvendisque subditis juramento cogitavit? non ergo Pontifices Romani id sibi licere credebant; nam si crederent licere, cur non eodem modo illi Decios, Neronos, Constantios, Valentisque,*

quo

(a) S. Thom. 3. p. q. 59. a. 4. & L. fin. ff. de off. ejus, cui mand. jurisd. & l. 2. de jurisd. omn. Jud. & c. præterea de off. Jud. deleg. V. Reg. Sacerd. à fol. 236. (b) Rom. 13. (c) Matth. 22. (d) Et I. Petri 2. (e) Maimb. cit. c. 27. f. 369. (f) Tertul. in apolog. c. 87.

quo nuperi Pontifices Fridericos, Henricosque persequerentur? aderat enim par, imò æquior causa protegendæ Religionis, nec vires minores.

Resp. Sententiæ S. Scripturæ quod attinet, generales illæ sunt, nec se ad casum adeò specialem & extraordinarium, de quo nos loquimur, extendunt. Quòd enim Principibus obediendum sit, omnique cultu ac reverentiâ, quamvis dyscoli impijque, profecti, nemo dubitat, nemo negat; imò ipsi Summi Pontifices, cum adhuc quoad temporalia Imperatoribus subderentur, summâ illos reverentiâ observabant, adeò ut Stephanus II. in Epistola (a) ad Pipinum, *se ejus vestigijs advolvi*; Gregorius (b) verò Magnus in Epistola ad Mauritium; *se vermem, pulverem, cineremque* profiterentur; non hic facis reverentiæ & obsequio datum? Cæterum, ut etiam supra notavimus, generales illæ locutiones nihil casui derogant, de quo nos loquimur. Quemadmodum enim generalia illa præcepta: *Ego autem dico Vobis, omnino non jurare: non occides: non furtum facies*, non extenduntur ad casus necessitatis, & naturalis defensionis, ita neque ad casum, de quo agimus; quæ enim major necessitas, aut quæ justior defensio, quam animarum, quam fidei & Religionis? *Cur ergo non etiam antiqui Pontifices hæc potestate usi sunt?* *Resp.* Nullum esse argumentum à negativis, multa enim olim facta non sunt, idque ex certis causis, quæ tamen fieri alioquin potuissent. Nec Decius, nec Diocletianus, nec Titus, nec alij retrò Imperatores Constantinopoli Regiam fixerant, num idè nec Constantinus id potuit? Sic olim Episcopi & Pontifices in commune vivebant, nec distinctis suisque Patrimonijs instructi erant, nec etiam à solo Clero, multòque minùs à solis Canonicis eligebantur; num ergo aliter vivere, eligique non poterant? Fateri ergo oportet, multa olim, quæ fieri poterant, facta non esse. Eodem modo, quòd olim Constantios, Valentes, aliòsque impios persecutores Pontifices tulerint, nec eos diris percusserint, (quod utique poterant, neque Maimburgus negabit.) multòque minùs Imperijs exuerint, dubium non est, ob magnas, gravesque causas fecisse, præsertim pejo- rum metu, & exili, quod temporalia spectat, Pontificum majestate, quòdque nulla spes alluceret imperata exequendi; nam & immensa

Ffff tunc

(a) Steph. II. epist. 4. ad Pipin. (b) Greg. M. epist. 62. ad Mauriti.

tunc erat Imperatorum potestas, aut toto, aut mediâ Orbis parte dominantium, promptisque exercitibus, militiæ ac pugniæ paratis; ergo tunc temporis aut non decuit, aut non oportuit, aut non expedit, multoque tutius ferre & expectare, quam hostes & fortiores excire inutili ac noxiâ vindictâ. Alioquin si hoc exemplum antiquitatis aliquid urgeat, quo jure ex sententia Maimburgi Franci Pipino & Capeto, Romani Carolo Imperium detulere, ipsique acceptarunt? si nefas hoc fuit, nunquam pejùs, quàm in Gallia & à Gallis peccatum. Sed & illud huc facit, quòd non olim tantum, sed hoc etiam tempore, quando Summi Pontifices hanc sibi in Reges & Imperia potestatem convenire putant, multos tamen hæreticos Principes tolerant, nullisque eos pœnis nec sacris, nec profanis insectantur, nec subditos Juramento absolvunt, idque aut metu pejorum, aut quia credunt se frustra conaturos, quamvis multi, potentisque Catholici Principes non desint, quorum armis uti possent; nec propterea sequitur, arbitrari modernos Pontifices, se hâc potestate uti non posse; ita non sequitur, & antiquos Pontifices id arbitratos esse, qui ob similes causas censuris, pœnisque abstinabant, non quòd causæ aut potestas, sed quòd tempus abesse, nam navigatio non omni vento opportuna.

IV. *Opponitur VI.* Obedientia, (a) quam subditi Principibus debent, juris divini est, & à DEO imperata, non ergo dispensare, eamque solvere Pontifices possunt, ut sæpe in sacris Canonibus definitum est, docentque illis verbis sacre Scripturæ: *Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Alioquin auctoritate Pontificum etiam matrimonia laxari possent.

Resp. Observabit lector, promississe Maimburgum, se argumentationibus non usurum, & consultò quidem, nihil enim eo infelicius, cum argumentari incipit; cum historiam texit, evolvitque præterita & olim facta, fallit quidem, sed observari nisi ab eruditis non potest, & quibus libri & otium est percurrendi antiqua. Cum verò philosophari incipit, rationesque deponere ex suo contextas, adeò aberrat, ut nemo non noceat, videatque, aut indo-

(a) Maimb. cit. cap. 27. fol. 372. (b) e. sunt quidam 25. q. 1. c. litteras de restitut. Spoliat. c. super eo 4. de usur. S. Thom. 1. 2. q. 97. a. 4. ad 3. & quodl. 4. q. 8. a. 3. vide Reg. Sacerdot. f. 360.

leat tam malè in metam collimanti, appareatque, majorem illum eloquentiæ operam, quam Theologiæ dedisse. Si obedientia Regibus debita juris divini est, quod solvi à nullo & nunquam potest, quis ergo Francos, Romanosque juramento exsolvit, quod Childerico, quod Constantino dixerant? Idque vidente, approbante, imò acceptante Gallia? Quis in juramentis, quis in votis dispensat, quorum obligatio juris utriusque naturalis est, divinique? Sed & principum Maimburgus petit, supponit enim, quod probandum erat, videl. præcepta divina, præsertim positiva pro omni casu obligare, cum contrarium constet, etiam in præceptis negativis; præceptum enim *non occidendi* in certis casibus & circumstantiis non obligat, præsertim in casu defensionis; ita nec præceptum *principibus obediendi*, quando necessitas defendendæ Religionis, quæ multo fortior & antiquior est, urget. Declaratio verò, an ea necessitas urgeat, adsintque circumstantiæ, ob quas juramenti obligatio cesseret, est una ex majoribus causis, & ideo Pontifici reservata, nec privatorum judicio permilla, alioquin nemo non causas fingeret, legitimis Magistratus respuendi, essentque omnia latrocinij ac factionibus plena.

V. *Opponitur VII.* (a) Potestas hæc indirecta, quæ Pontifici Romano tribuitur, nullum habet à sacris litteris patrocinium, ne leve quidem, atque ex tot auctoritatibus, quæ illi opinioni sustinendæ producuntur, nulla à sacris Concilijs, sanctisque Patribus in eum sensum explicatur, qui illis à Bellarmino & Suarezio falsò attribuitur. Illæ verò Evangelicæ sententiæ: *Pasce agnos meos*, & *quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis*, intelligendæ sunt de sola potestate spiritali, non verò temporali, & sic Patribus intellectæ, explicatæque sunt.

Resp. Scripturas quod attinet, alibi ostensum est, hanc nostram sententiam aperte & Theologicè ex illis deduci, parique ratione, quæ olim SS. Patres per evidentem ac naturalem discursum suas Conclusiones contra hæreticos ex sacris litteris inferebant. Nam I. In veteri testamento Oziam Regem incensa in templo adolentem, & ideo leprâ statim percussum Summus Pontifex Azarias non solum ut templo egrederetur rogavit, sed etiam invicem ejecit:

F f f 2

(a) Maimb. cit. c. 27. f. 373.

ejecit: Cúmque, inquit Scriptura, (a) respexisset eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes vidissent lepram in fronte ejus, festinatò expulerunt eum, & habitavit in domo separata plenus leprâ, & filius ejus rexit domum Regis, & judicabat populum terra. Ubi observa, Pontificum munus fuisse, de Principis lepra cognoscere, & ubi infestum reperissent, omniconmércio ac hominum societate excludere, sicque inhabilem Regno pronuntiare, nam Levitici 13. ita statuitur: (b) *Quicumque ergo maculatus fuerit leprâ, & separatus est ad arbitrium sacerdotum, solus habitabit extra castra.* Sicut ergo Pontifices Aaronici de lepra Principis cognoscebant, eaque infectos templo arcebant, omnique humanâ societate, sicque inhabiles declarabant gubernandæ Republicæ: neque id obstabat reverentiæ Principi debitæ, omnique naturali ac divino jure sancitæ: ita Romani Pontifices de morali Principum lepra sententiam dicunt, id enim ad majores causas pertinet, soli Vicario Christi reservatas, nam & olim solus Pontifex lepram notabat, & hujus jussu Ozias templo excessit. Et sic leprâ correpti omni commercio, congressuque humano arcebantur, & ideò inepti, exclusi que Regno, adeò ut idem esset, pronuntiare leprosum aliquem, & Regno indignum: ita Princeps hæresi corruptus, corrumpensque alios, & propterea Sacris incedit decreto Apostolico (c) hominum commercio & societate excluditur, adeò ut *nec cibum cum illo sumere, nec eum salutare permittatur.* Sic enim habes Epistolâ 2. B. Joannis Apostoli: *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis: qui enim dicit illi ave, communicat operibus ejus malignis.* Quæ Apostolica prohibitio saltem tunc locum habet, cum est periculum, ne tu vel tui ab hæretico pervertaris (quod pervertionis periculum tunc maximè obversatur, cum Princeps aliquis hæresin suam, aliove errores exemplo, aut etiam armis propagat?) in quo casu non humano tantum jure, sed etiam divino & naturali sociari hæretico, aut excommunicato non potes; & videri possunt Bedâ, Fabianus, Callixtus, & canones Apostolici à Gratiano (d) citari. Et quamvis necessitas Principibus obsequendi, quâ subditi stringuntur, eosdem excuset, permittatque, ut hæretico, aut excommuni-

(a) 2. Paralipom. c. 26. (b) Levit. 13. v. 44. (c) 1. ad Corinth. 5. & ep. 2. B. Joh. Apost. v. 10. (d) V. causam 11. q. 3. in decreto Gratiani, & can. omnis 24. q. 4.

cato convivant, quis tamen Pontificem prohibeat, ne ex Apostolorum præscripto, regulæque subditos omni consortio & societate cum hæretico Principe interdicit, à quo ipsi vi & exemplis corumpuntur? si enim tanta pernicietas ab hæreticis privatae fortis, & idè vetat Apostolus cum ijs communicare, quantò majus à Principe periculum, quantòque major necessitas eum devitandi? & si lepra Reges deposuit, quæ in corpora tantum serpit, sævitque, quanto magis hæresis animabus ac Religioni funesta? Quòd si nihil Azarias contra reverentiam deliquit Principi suo debitam, quando leprosum abegit, permisitque alium Regem subiectis; cur Pontifex Romanus delinquat, si eodem jure in hæreticum agat? an forsitan major hæretico reverentia, quàm leproso debetur? aut lepra majus hæresi delictum, majorique pœnâ dignum? At, inquit, præcipit DEUS, à leproso Principe, non hæretico secedere: imò multò magis ab hæretico; quæ enim major separatio, quàm non communi eum mensâ aut domo, imò nec salutatione dignari? hæc enim omnia hæreticis & excommunicatione percussis Apostoli vetant, leprosis concessa, nam salutare licebat. Si ergo Pontifex Romanus, Gregorius videl: XIV aut Clemens VIII. Gallis præcipiat; nolite cum Henrico Navarrao adhuc hæresin spirante, & Galliam infecturo, cibum sumere, aut recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dicit ei ave, communicat operibus ejus malignis; auderétne Maimburgus dicere, Pontifices præter, imò contra Scripturas agere, cum tamen id ipsum agerent, dicerentque, quod Scriptura, quod Apostoli? Dices, Apostolos non loqui de Principibus, sed de privatis tantum. Resp. Nec in libro Levitici expressè de Principibus à populo separandis, si leprâ tangantur, sermonem esse; & tamen Azarias Pontifex ob paritatem rationis etiam de Regibus intellexit, nec enim minùs periculi à Regis, quàm privati lepra; idem de hæresi dicas, alijsque contagiosis Principum morbis, quorum tantò potentius venenum, nam infinita illis media, artesque pestem dilatandi. Illud quoque circa factum & lepram Ozia memoriam dignum, quod ex SS. Hieronymo, Cyrillo, Origene, & Chryostomo notat Cornelius & Tirinus, videl: Privasse Deum Judæos suis Oraculis, prophetiâ & spiritu usque ad mortem Ozia, quod ejus consortio & presentia contaminarentur, Tanti apud Deum fuit, Regi à Pontifice ejecto,

ejecto, lepraque foedato sociari. II. Id etiam efficaciter probat locus ille S. Pauli; 1. ad Corinb. 6. praesertim junctâ Patrum interpretatione, sic enim Corinthios recens ad Christum conversos alloquitur: *Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum judicari apud iniquos, & non apud Sanctos? an nescitis, quoniam Sancti de hoc mundo judicabunt? & si in vobis judicatur mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis? nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quanto magis secularia? Videbat Apostolus; periclitari Christianos, eorumque Religionem ludibrio exponi, quando litium finiendarum causâ gentilium commercia, tribunalia, favorémque captabant; & ided vult lites & judicia à Christianis agitari, componique, nec Tribunalia Paganorum quæri: & ne causarentur, se potestate judicandi definitos, ostendit, ijs, quibus causæ spirituales committuntur, multo magis seculares committi: *Nescitis, inquit, quoniam Angelos judicabimus, quanto magis secularia?* Quasi dicat, interprete in eum locum D. Thomâ: *Qui idoneus est ad majora, multo magis idoneus erit ad minora.* Ex qua Apostoli doctrina hoc judicium causarum secularium postea commissum fuit Presbyteris & Episcopis, ut expressè testantur (a) Clemens PP. Nyssenus, Ambrosius, Augustinus, Synesius, Theodosius & Carolus M. Imperatores; Apostolus tamen non mandat hoc officium causas seculares cognoscendi Episcopo Corinthiorum: *Quia, ut ait Ambrosius, ne dum Rector in eorum Ecclesia erat constitutus; quippe recens ad fidem conversi erant.* Eodemque modo hunc locum intelligunt Anacletus, Gregorius M. Gregorius VII. & S. Bernhardus. Et ne quis dicat, in causis tantum arbitrarijs, & ex partium consensu Episcopos judicasse, audiat verba Theodosij, quæ in decreto habentur: *Etiamsi alia pars refragetur.* Quæ verba necessitatem, non arbitrium sonant. Multo minus dici potest, hanc in causas secularium jurisdictionem ex privilegio Principum, Theodosij vide! & Caroli, non ex jure divino aut naturali Episcopis provenisse; nam nec Apostolus, nec Patres hujus privilegij meminere, imò aliqui eorum ante Theodosij & Caroli*

(a) Clem. PP. II. constit. 49. & seq. Nyssen. in vita Greg. Thaumaturg. Ambros. 2. Offic. c. 29. August. de op. Monach. c. 26. Synes. ep. 57. & 58. Greg. M. 2. p. Pastoral. c. 7. Greg. VII. l. 8. ep. 21. S. Bernhard. de consid. l. I. c. 6. & l. 16. de Episc. jud. Cod. Theod. & in Capitular. Carol. 6. & c. quicunque & seq. II. q. 3.

goli tempora vixerunt : nec fundamentum ex concessione Principum, sed ex ipsa potestatis spiritualis natura sumunt, cui temporalis subordinatur ; id enim ea verba Apostoli significant : *Si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis iudicetis? nescitis, qui Angelos iudicabimus, quanto magis secularia?* Et illa S. Bernardi: (a) *Denique ubi necessitas exigit, audi quid censeat, non ego, sed Apostolus; si enim in vobis iudicabitur hic mundus, indigni estis, qui de minimis iudicetis?* Et S. Thomæ: *Qui idoneus est ad majora, multo magis idoneus erit ad minora.* Ubi vides hanc potestatem in secularia non in privilegium, & concessionem Principum, sed in ipsam naturam & prærogativam characteris spiritualis ab Apostolo, Sanctisque Patribus referri. Ergo ex hac & superiori Apostolorum sententia argumentari ita licet: quando perversionis, amittendæque Religionis periculum instat, quod evitari aliâ ratione non potest, Apostoli non contenti spiritualibus poenis, etiam de rebus temporalibus disponunt, easque de uno in alium transferunt; dant enim potestatem judiciariam ijs, qui non habent, prohibentque jure hospitatis, humanæque societatis (quæ est Juris gentium, & hominibus ferè optatissima) ergo potestas spiritualis indirectè se extendit ex doctrina Apostolorum etiam ad dispositionem bonorum temporalium, quatenus ista conservandæ animæ ac Religioni deserviunt. Dices, *nihil Apostolus de Regibus exauctorandis dicit.* Resp. Tu qui negas omnem Pontifici in Regna potestatem, ex quo fundamento id negas, nisi quod solam, unicamque in Pontifice agnoscas spirituales potestatem, neque hanc ad temporalia extendi dicas? id enim omnibus ferè paginis Maimburgus sonat: contrarium ex doctrina Apostoli, Patrumque ostendimus. Cadit ergo fundamentum, quo nitebaris, & cum illo opinio tua. Quod si semel extendi ad temporalia potestatem spirituales dicis, idque conservandæ Religionis causâ, cur non ad Regna, cum nulla major, quàm ab hæreticis Regibus, aut Ecclesiam persequentibus pernicies? quod nimium exempla, fideique ruinæ docent. Sed quia Reges Ecclesiâ, Regnoque interdicerent ex causis non majoribus tantum, sed maximis est, ac præfertim arduis, ex ijsque salus aut pernicies Regnorum ac Ecclesiæ pender; ideo solis Summis Pontificibus id hodie permittitur, ut colli-

(a) S. Bernard. de confid. l. 1. c. 6.

colligitur ex c. ne aliqui de privil. in 6. docentque communiter Doctores, (a) & ipse Maimburgus fatetur, causas majores ad tribunal Pontificis pertinere, exemplo Moysi, cui ex consilio Jethro Summae lites submittebantur, reliquæ, minutæque inferioribus commissa. Quia tamen occupatio circa negotia, causasque seculares vehementer animum implet, avocaturque à cura animarum, ideo ordinariè ac extra necessitatem nec Christus (b) implicari ijs voluit, repulsi que de hæreditate interpellantem; & Apostolus prohibuit militantiem DEO implicare se negotijs secularibus; ut placeat DEO quod eleganter D. Gregorius (c) in suo Pastoralis, & Bernhardus in libris de consideratione (d) prosequuntur. III. Huc faciunt verba & promissio Christi ad Petrum: (e) Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis, & quod solveris super terram, erit solutum & in caelis. In his verbis ex omnium Catholicorum sensu committitur Petro summa in causis spiritualibus, & animas ligandi, solvendi que potestas. Atqui causæ Juramentorum sunt spirituales, & quousque ac in quibus casibus obligent, pertinet ad Summum Sacerdotem definire; poterit ergo definire in certo casu non obligare, & si definiat, non obligare in casu, de quo agimus, hæc ejus definitio utpote super causa spirituali, & à supremo Judice facta à nullo alio improbari poterit, evertique. Rursus, si juramenta ac obedientia Regibus præstita in ipsorum subditorum, Regumque perniciem, damnumque animarum vergat, solvi utique ab eo poterunt, cui suprema cura animarum data, eorumque omnium, quæ animabus noxia: alioquin quid proderit, animas solvendas, curandasque committere, non verò eas curandi, solvendi que modos, & finem imperare negatis medijs? id enim perinde fuerit, ac si navigare aliquem juberet subtrahat navi, aut Classicum canere subductis tubis. Imò contrarium in Imperijs, negotijsque humanis exerceri videmus, quantòque magis in divinis, quorum Ordo & efficacia major? Si enim Rex aliquis supremum exercitûs Ducem consti-

(a) V. Silv. v. excommunicatio l. n. 10. Henriq. l. 13. c. 25. Sà v. excommunicatio n. 13. Laym. de Pœnit. c. 10. n. 3. Maimb. Tr. de l' Egl. de Rome fol. 60.
 (b) Luc. 12. 14. & 2. ad Timoth. 2. v. 4. (c) S. Gregor. in Pastor. p. 2. c. 7. (d) S. Bernh. de confid. l. 1. c. 6. & l. 4. c. 3. V. Reg. Sacerd. f. 102. (e) Matth. 16.

constituat, jubeatque Urbem terrâ marique ab hostibus cinctam
 obsidione solvere; quis neget hoc ipso summo illi Imperatori
 commissam potestatem, & fabris imperandi, ut arma expediant,
 & frumentarijs, ut commeatus comportent, & Classium Præfecto,
 ut vela faciat; qui si cessent, aut etiam ad hostes deficere parati
 sint, quis neget, posse illos (quamvis alioquin militiæ Duci non
 subint) non imperio tantum, sed etiam pœnis urgeri, imò officijs
 exui, aliòsque imponi, qui victoriam juvent, paratamque defectio-
 nem morentur? Si ergo potestas solvendi obsidionem tantum au-
 thoritatis tribuit Duci exercitûs, etiam in eos, qui subditi aliâs
 non sunt; quantò plus tribuet potestas solvendi peccata, animas-
 que liberandi Vicario Christi ac capiti Ecclesiæ? *Dices;* illa Mathæi
 verba intelligenda tantum sunt de potestate spiritali absolvendi
 peccata, non verò deponendi Reges, subditosque ab obedientia,
 quam illis debent, liberandi. *Resp.* Verum id est, si de potestate
 ordinaria & principali loquamur, quæ Apostolis, eorûmque suc-
 cessoribus ad animas, non Regna disponenda commissa est: sed ex
 hac ipsa potestate regendi animas, solvendi que peccata, sequitur
 alia & indirecta potestas, ac pro raro casu, statuendi vid. etiam de
 temporalibus, quando id necessitas conservandæ Religionis re-
 quirat, nec aliter vitari peccata, delerique possunt, quemadmodum
 potestas gubernandi Urbem includit etiam, saltem pro casu ne-
 cessitatis, repellendi hostes, comprimendi que ac exauctorandi
 tives perduelles, si domari aliter non possint. De hac tamen pote-
 state non ita expressè primi Ecclesiæ Patres loquuntur, tum quia
 includitur in prima, tum quia minùs principalis, & prima Scri-
 pturæ ac Patribus cura fuit, animas instituere, tum denique quia
 rarò locum habet. Pater verò, leges non loqui de casibus, qui rarò,
 sed qui plerûmque contingunt. Et denique in hac controversia
 eventit, quod in alijs plerisque, ut videlicet tunc primùm Patres
 expressè, clarè que loquerentur, cum cœpit agitari, ac in dubium
 verti. Et planè quis non videret, sub Neronibus & Decijs, aut sub
 Constantinis & Theodosijs importunè hanc quæstionem motum
 & explicatum iri, quando aut nulla spes, aut nulla necessitas, aut
 nullæ vires exequendi: at verò ubi periclitari Religio à Regibus
 cœpit, viresque ac Principes oblari, qui casuram sustinerent, quod

G g g g

præ-

præsertim à Pipini & Caroli M. temporibus evenit, non omisit Ecclesia potestate suâ uti, eamque Scripturæ testimonijs fulcire, non quidem in alienos à veritate sensus detorquendo (id enim Maimburgus non sine gravi injuria, parique imprudentia Concilij Universalibus, Lugdunensi, Viennensi, duplici Lateranensi, Constantiensi, Tridentinôque affingit, & consequenter Ecclesiæ Gallicæ, quæ magna pars istorum Conciliorum fuit) sed veritatem explicando, in Scripturis quidem, apertisque Scripturæ exemplis contentam, sed à primis Ecclesiæ Patribus non evolutam, tactamque, quippe alieno tempore, & Principibus hoc remedio non egentibus, aut non sanandis. Idque ut dicebam in Ecclesia frequentissimum, tunc videl. scripturas explicari hæcenus inobservatas, decidique quæstiones, cum occasio ferebat, quod multis quidem exemplis Patrûmque testimonijs illustrari posset, sed uno alteroque contentus rem totam absolvam. Primis Ecclesiæ temporibus, cum aut delendis idolis, aut Filio, Sanctoque Spiritui asserendæ divinitati, à Macedonianis, Arrianisque impugnata, Patres laborabant, nulla ferè apud illos mentio, aut si aliqua, levis admodum, incidensque, quòd à Patre, Filioque Spiritus S. procederet; & ipse sacer textus aded nihil de hac Processione expressè videretur statuere, ut potius solius à Patre processionis meminert; & sanè antiqui Patres nullum Scripturæ testimonium producant, quo hanc Processionem confirmet, quippe alijs bellis intenti, nihil pro ea parte curabant, quæ hoste carebat; nec diffiterur Maimburgus, (a) non laborasse Ecclesiam Orientalem huic Processioni examinandæ. At verò ubi impugnari ab hæreticis hæc veritas cepit (qui maximè silentio Scripturæ nitebantur) præsertim à Theodoro, (b) Priscillianistis, Joanne Monacho Hierosolymitano, Theophylacto, Photioque, tunc enim verò certatim ac velut signo dato Concilia, (c) Patrèsque exciti, & veritati defendendæ calami exerti: in quàm plurimis Synodis Processio à Patre, Filioque decantata, præsertim Toletana prima, tertia, octava & duodecima, Gentiliacensi,

(a) Maimb. de Schisma. Orient. T. I. l. 2. f. 213. (b) Theodoret. in confut. anathem. 9. Cyr. Priscillian. ap. S. Leonem Epist. 93. (c) Concil. Tolet. I. apud Baron. anno 447. Concil. Gentil. ap. Maimb. hist. des Iconocl. l. 3. Concil. Nièen. 2. act. 7. Concil. Forojul. T. 7. Concil. edin. Paris. V. Maimb. cit. de Schisma. Orient.

censi, Nicena secunda, Foro-Julienſi, Aquisgranenſi, Arelatenſi
 ſexta, Romana ſub Benedicto VIII. Barenſi in Apulia, Lateranenſi
 ſub Innocentio III. Lugdunenſi ſub Gregorio X. ac tandem Flo-
 rentina ſub Eugenio IV. Tunc etiam in favorem ejuſdem Proceſ-
 ſionis ſacrarum ſcripturarum ſententiæ expoſitæ: quamvis antiqui
 Patres nunquam eas in hunc ſenſum explicaverint. Ex illis enim
 verbis: *Omnia quæcunque habet Pater mea ſunt, propterea dixi vobis, quia de
 meo accipiet. Et: Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis;* ita argu-
 mentabantur: *Si omnia, quæ habet Pater, dedit filio, ergo etiam filio dedit
 vim ſpiritualem; ſi Spiritus Sanctus aliquid de Filio accipit, vel aliquid acciden-
 tale, vel aliquid ſubſtantiale accipit? non accidentale, quia alioquin Deus non eſſet;
 ſi aliquid ſubſtantiale, ergo ſecundum ſubſtantiam à Filio procedit. Si Spiritus
 Sanctus mittitur à Filio, aut mittitur auctoritate & imperio, aut Origine, quomodo
 arbores dicuntur flores mittere; non auctoritate & imperio (hoc enim ſervitu-
 tem ſonat & ſubjectionem, quæ in DEUM non cadit) ergo Origine.* Quæ
 explicationes veræ quidem ſunt, ſed apud Patres quatuor pri-
 morum ſæculorum inauditæ, quippe nondum armamentarium
 expanderant, ſilente hoſte, quietoque. Et ided cum Græci in
 Florentino (a) Concilio ſæpiſſimè ſilencium ſcripturæ & Eccleſiæ
 objicerent, reſponſum à Latinis eſt: *Eadem Eccleſia diverſis temporibus,
 ac urgente neceſſitate acceſſionem facere poteſt, quæ quidem facultas nunquam po-
 terit auferri, noſter enim Salvator inquit: Ecce ego vobiscum ſum omnibus die-
 bus uſque ad conſummationem ſæculi. Nihil ergo eſt novi, ſi novis in
 Eccleſia quæſtionibus exortis novæ ſint explicationes ſcriptura-
 rum, novæ deciſiones auditiæ. Id quod etiam Patres obſervâ-
 runt: Tertullianus: (b) Nihil, inquit, ſine ætate eſt, & omnia tempus
 expectant. *Aspice ipſam creaturam paulatim ad fructum promoveri; granum
 eſt primo, & de grano frutex oritur, & de fructu arbuſcula emittitur, deinde ramis
 & frondes invaleſcunt, & totum arboris nomen expanditur, inde germinis tu-
 mor, & ſtos de germine ſolvitur, de flore fructus aperitur. Is quoque rudis ali-
 quando & inſormis paulatim ætatem ſuam digerens eruditur in manſuetudinem
 ſaporis. Sic & juſtitia (nam idem Deus juſtitie & creatura) primò ſuit in-
 rudimentis &c.* Et S. Auguſtinus: (c) *Multa ad fidem Catholicam per-
 tinentia, dum hæreticorum callidâ inquietudine agitantur, ut adverſus eos de-**

Gggg 2 ſendâ

(a) Concil. Florent. ſeſſ. 6. (b) Tertul. de veland. Virg. 5. 1. (c) S. Auguſt.
 l. 16. de civ. c. 2.

fendi possint, & considerantur diligentius, & intelliguntur clarius, & instantius
 pradicantur, & ab adversario mota quaestio discendi existit occasio. Et Grego-
 rius Nazianzenus: (a) Rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vo-
 bis, ut maneat vobiscum in aeternum. Vides illuminationes paulatim nobis af-
 fulgentes, Theologiaq; ordinem, quem nobis tenere praestiterit, ut nec repente, nec
 confertim omnia in lucem efferamus, nec in sinem usque occultemus. Et Gre-
 gorius M. (b) Hoc quoque nobis sciendum est, quia & per incrementa tempo-
 rum crevit scientia spiritualium Patrum, plus namque Moyses, quam Abraham,
 plus Propheta, quam Moyses, plus Apostoli, quam Propheta in Omnipotentis Dei
 scientia eruditi sunt. Fallor, si hac ipsa scriptura non loquitur; & mensus est,
 inquit, linen porta calamo uno: mensura ergo calami, qui est sex cubitorum, &
 palmo ducatur ad cubitos tredecim, quia quando mundus ad extremitatem ducitur,
 tandem nobis aeterna scientiae adytum clarius aperitur. In quam sententiam
 exponit idem Gregorius illud (c) Danielis vaticinium: Plurimi
 pertransibunt, & multiplex erit scientia; sive ut clarius habent hebraici
 Codices: *Discurrent multi, & multiplicabitur scientia.* Et septuaginta:
Donec doceantur multi, & multiplicetur scientia. Convincunt haec omnia,
 frustra Maimburgum excipere, illos Scripturae textus, qui à nobis
 citantur, non fuisse à Patribus antiquis explicatos de potestate,
 quam in certis casibus habet Ecclesia, Reges in ordinem redigendi,
 solvendique subditos à vinculo juramenti, quo illis devinciuntur:
 nondum enim haec quaestio mota fuerat, & propterea nec eam
 scripturis illustrari oportebat; quae necessitas enim probationes,
 testesque cumulandi, lite necdum instructa? praesertim Patribus
 in tot bella, hostesque accinctis. Num ergo Concilij, Lugdu-
 nensi, alijsque loqui non licuit, quia illi tacebant? aut forsan plus
 habent auctoritatis, probandique efficaciam, tacentes, quam lo-
 quentes testes? aut alligata est virtus ac potentia Spiritus sancti,
 ut radius heri nube obseptus micare hodie non possit? praesertim
 cum in sacris literis tam multa testimonia & exempla extent, pro
 hac nostra sententia, quae partim produximus, partim infra pro-
 ducemus, ut non tam silentem Scripturam, quam aperte loquen-
 tem habeamus. Nam IV. efficax argumentum sumitur ex illis
 Christi verbis ad Petrum: *Simon Joannis diligis me? pasce oves meas;*
 idque tertio Christus repetijt. Agnoscunt hic SS. Patres, estque
 in

(a) S. Naz. serm. 4. de Theol. (b) Greg. M. hom. 16. in Ezech. (c) Daniel. 12. v. 4.

in sacris Concilijs definitum, ac perpetuâ traditione, usque in Ecclesia probatum, per hæc verba soli Beato Petro, ejusque successoribus supremam, ac totius Ecclesiæ curam traditam esse, quod Sancti Leo (a) & Bernardus eleganter expresserunt, nec Galli negant. Ex illis verbis argumentari ita licet. Cura universam Christi Ecclesiam, ejusque oves pascendi Petro, & Successoribus commissa est. At verò cura Pastoralis non solum id requirit, ut oves pascas, tondeas, mulgeas, ducas, reducâsque, & morbidas cures, sed etiam ut si quæ ex illis sanari non possit, aliâsque inficiat, Pastor eam ab alijs separet, lupumque irruentem arceat, vinciatque, ne gregem irrumpat; hæc enim si omitteret, præstaretque alia omnia, meritò diceretur suo officio defuisse, nec Pastoris partes explèssè: non quòd Pastoris cura sit, medicum aut venatorem agere, sed quia curari oves non possunt, nisi illa exhibeantur, & commissis ovibus illa omnia commissa censentur. Quòd si Pastor invadente gregem latrone aut taceat, aut acquiescat, aut solis vocibus adversetur, nec cum possit, eum vinciat, aut armis exuat, ne possit nocere, idque eâ ratione excusaret, quòd sola sibi in oves potestas tradita sit, nulla in prædones luposque, quis rogo non timidum, ignavumque, ac sui muneris oblitum diceret, & gregis vastati reum? Sic cum pontifice Romano res se habet. Pastor ille, Christiani omnes, etiam Principes, Regesque ad oves pertinent: fac ex ovibus unam non morbidam tantum, sed lue correptam esse, alijsque funestam, aut quod pejus est, in lupum verti, & in oves juxtâ Pastoremque grassari, volo dicere, Principem aliquem ex ovibus Christi hæreticâ labe contaminari, & Ecclesiæ ac Religioni bellum stragemque moliri, nec ullis rationibus, non minis, non precibus sanari, sistique posse, num à Summo Ecclesiæ Pastore vinciri, exarmarique non possit, eâque potentiâ exui, quâ in sui, aliorumque perniciem abutitur? licet hoc Pastori in prædonem lupumque, cur non Pontifici in hæreticum, hostemque Ecclesiæ? aut forsân majus periculum, damnumque ovibus à lupo, quàm Christianis ab hæretico Principe? aut Jura naturalis defensionis, quæ in Pastore locum habent, non habebunt in Romano Pontifice? Patet ergo ex cura Pastoralis Petro & Successoribus commissa, sequi necessariò

(a) S. Leo serm. 3. de assumpt. sua. S. Bernh. l. 3. de confid. c. 7. pote.

potestatem oves morbidas separandi ab ovibus sanis, arcendique
 lupos ovibus infestos, *Nec obstat*, quod infert (a) Maimburgus,
 videl: sequi, ut quemadmodum lupo, ita & Princeps, qui Eccle-
 siam persequitur, à quovis & quocunque modo cohiberi, oppri-
 mique possit, id verò parricidijs ac cædibus januam aperire, &
 unam esse ex Draconis legibus, sanguine, non atramento scrip-
 tam. *Resp.* Absit, ut hæc consequentia deduci ex nostris princ-
 ipsijs possit, aut à nobis unquam concedatur; & Maimburgus ar-
 tificio professione suâ ac fide historicâ nimis indigno, ut odium no-
 stræ opinionis conciliaret, nobis id attribuit, ut doceamus, *quemad-
 modum lupo, ita & Principem hæresi infectum omni modo quo potest auferri
 medio posse*: id enim verò detestamur, non docemus, imò toties re-
 petimus, hanc ex majoribus causis esse soli Pontifici (b) permissis,
 nec quovis modo aut tempore, sed certis gradibus ac moderatione
 cohibendos esse; primò enim rationibus tentandos, tum precibus,
 deinde minis, postea censuris, sacrisque pœnis; nec ultra procé-
 dendum, nisi mala in extrema proruperint; nec ullo privato
 damno in Sceptra, & Coronas bellum cieri posse, sed publico tan-
 tum fidei & Ecclesiæ malo; & tunc quoque sisti hic vindictam, aut
 ociùs remedia oportere, nec Catholicæ Religioni sanguine litari,
 præsertim Regio: quippe balsami arbusculæ similem Ecclesiam
 esse, quæ cum plagas ab ebore, vitroque sustineat, imò pretiosas
 lacrimas reddat, ferro tantum abhorret, & contactu inarescit:
 nihil ergo ferro & Ecclesiæ; quod multi sacri Canones & aperte
 decernunt, docetque Gratianus (c) eleganter in Decreto. Quan-
 tum hæc doctrinâ sævis illis & sanguinarijs vocibus distat: *Possit
 Principes omnimodo quo potest à medio tolli*; id enim significant verba illa
 Gallica Maimburgi: *Dont il se peut desfaire, omni modo quo potest.
 Quamvis verò Jus naturalis defensionis, curæque ac custodiæ Pa-
 storis jus Pastoribus in lupos tribuar, & Pontifici in Reges, di-
 verso tamen modo; semper enim sacri Canones, exempla Patrum,
 ac mansuetudo Ecclesiæ propria sanguini pepercere, præsertim*
 Regio;

(a) Maimb. Tr. hist. f. 376. c. 27. (b) Causas maj. ad S. Pontif. pertinere ha-
 bes ap. Innoc. I. ep. ad Vitric. Rhotomag. Pelag. ep. 8. Vigil. ep. 7. ad Auxan-
 Greg. M. ep. 52. l. 4. Concord. Leon. X. Marca l. 1. de concord. Sacerd. lib. 7.
 c. 10. 12. 13. (c) Decretum in c. his, à quibus. & c. si in morte. 23. q. 8. & Grat.
 post c. nos. q. 7. causa 2.

Regio : aded ut, qui etiam justè sanguinem effudissent, altaribus arcerentur. Jus ergo Pontificum usque ad purpuram, sed citra sanguinem stetit. ¶ Præceptis ac sententijs Evangelicis exempla Christi accedunt, ejusque Apostolorum multò verbis potiora. Ipse enim Christus, qui formam servi acceperat, qui venerat ministrare, non ministrari, qui tributum Principibus solverat, qui jussu dari Cæsari, quæ sunt Cæsaris, qui licet interpellatus noluerat dividendæ hæreditati se miscere, & tandem qui Regnum suum non esse de hoc mundo professus fuerat; nihilominus tamen, ubi salus animarum, & Redemptio humani generis poscebat, de rebus hominum temporalibus absolutâ quâdam & Regiâ potestate disposuit, nam & sicum arefecit, & gregem porcorum merisit, & mulierem adulterij ream contra leges absolvit; Petrus verò & Paulus Christi discipuli alijs (a) alijs vitam miraculo ademere, multò Regnis chariora: nec spiritualia tantùm, sed etiam corporalia beneficia omnibus præstabant, quia hæc persuadendæ fidei, ac plantandæ Religioni erant necessaria. Ex quibus omnibus planè deducitur, Deum Apostolis, eorumque successoribus potestatem tribuisse, non tantùm spiritualia, sed etiam temporalia bona largiendi, quatenus ista spiritualibus serviebant. Quòd si poterant visum, auditum, vitam ipsam largiri, quantò magis Regna, si hæc tantum Religioni conferrent, sintque bona temporalia multò illis inferiora? Cœterùm quia hæc potestas Regna transferendi, si omnibus passim Episcopis concedatur, multò magis Ecclesiæ nocet, quàm profit; idèò uni Romano Pontifici est reservata. ¶ Suffragatur etiam, præter verbum DEI scriptum, & exercitum; verbum DEI impressum, innatumque, quod Jus naturale appellamus, hoc enim est quædam divinæ legis impressio, singulorum animis inculpta, quam nemo non audit, nemo non intelligit, nullòque tempore aut deleri potest, aut corrumpi, fucarique interpretationibus falsis, quâ ratione multùm antecellit verbum DEI scriptum, nec minùs impius fuerit, qui verbo & legi DEI naturali, quàm qui scriptæ repugnaverit, utriusque enim idem Deus est auctor, & istam dictavit tantùm, illam verò scripsit, impressitque. Ex principijs ergo Juris naturalis sententiam hanc nostram multifariam proba-

(a) V. Act. 5. & 13. V. Hieron. Chrysof. Greg. M. apud Gratian. causâ 23, q. 7.

probamus. *Primò*. Nemo dubitat, defensionem esse Juris naturalis, aded ut nullum ferè animal non instinctu tantum, sed armis etiam natura instruxerit vi repellendæ necessarijs: (a)

*Accepit mundus legem, dedit arma per omnes
Admonuitque sui, pugnant virtute leones,
Et morsu canis, & cauda sic scorpium ictu,
Omnibus ignota mortis timor, omnibus hostem
Præsidiumque datum sentire, & noscere telum
Vimque, modumque sui.*

Habet verò locum justa defensio, quoties injustè ab alio invaderis, sunt enim hæc correlativa, injusta invasio, ac justa defensio, & una ex altera resultat; nec refert, si, quite invadit, subditus non sit, aut quacunque dignitate præfulgeat, alioquin si Regem Galliæ Rex Hispaniæ aut Persarum invaderet, repellere invasores non posset; & ipsa natura, quâ omnes pares sumus, delictumque invasorem subjicit. Licet ergo, qui tibi, rebusque tuis vim affert, repellere, armisque exuere, quibus te aggreditur, (quæ omnium modestissima est defensio) omnique modo eniti, ne damno immerentem afficiat. Si ergo Rex aliquis Ecclesiam, Religionem, fidemque invadat, aut invadere paratus sit, poterit is, qui Ecclesiæ præest, eamque gubernat, ubi aliâ ratione non possit, armis nudare, ac nocendi instrumenta adimere, Sceptra videl: Coronas, subditosque, quibus multo magis Principes, quàm ferro, ignique grassantur, quæque nisi furentibus eripias, nunquam desinent ferire; cum illorum arbitrio sedeat, injuriâ abstinere, & pace frui. Si ergo aliqua defensio est justa, imò necessaria, quæ rogo justior, quàm quæ Religionis & fidei causâ suscipitur? licet domum defendere, non liceat Ecclesiam? licet gladium & facem latroni eripere, non liceat Sceptrum & Coronam? quæ nisi excutias, nunquam gladij, facèsque cessabunt? Demus, Regna & Imperia non subdi Pontifici; at subduntur naturæ, quæ defensionem imperat, aut permittit; nam nec Persæ Gallo subduntur, num ided Galus feret, si illi invadant? Aut quæ possit moderatior defensio esse, quàm quæ arma nocituro aufert? negari ergo non potest, jure naturalis Defensionis Regna & Imperia Pontifici Romano subdi. *Secundò*, Ex jure naturalis defensionis aliud &

(a) Ovid. in Haliey.

par jus exurgit, legitimi videlicet belli, quod æquè ad æquitatem naturalem pertinet, estque species naturalis Defensionis. Si quis ergo Princeps publica commercia turbet, Provincias tuas invadat, pacta infringat, subditos tuos vi, pecuniâ, malisque artibus corrumpat, certum est, huiusmodi Principem, quamvis alioquin nullo tibi iure subiectum, bello peti, & nisi abstat, acceptæque iustas pacis conditiones, etiam Regno privari posse, quo modo videmus, tot Regna & Imperia aut eversa, aut translata. Ergo etiam Pontifex Romanus Principes Ecclesiæ infestos, eamque illatâ hæresi corrumpere molientes, poterit iusto bello coercere, & nisi abstant, coronis privare; cur enim totius Ecclesiæ defendendæ causâ non liceat, quod licet unius Castri aut Civitatis causâ? *Tertio*; Si videas innocentem aliquem à latronibus impeti, & continuo trucidandum esse, nec alia ratio suppetat eum injustâ cæde liberandi nisi tela extorqueas, equosque quibus fugientem insequuntur, in seclis vinculis moreris; quis neget, te facere id posse, idque naturam permittere, quæ omnibus innocentiam commendavit? aded ut Sanctus Ambrosius, & ex illo Doctor Angelicus (a) pronuntiet: *Eum qui non repellit injuriam à socio, cum possit, tam esse in vitio, quam ille, qui facit.* Idemque S. Doctor alibi docet, Principibus etiam infidelibus, nullòque modo subiectis posse ab Ecclesia bellum indici, si fideles persequantur, eosque in suæ Religionis exercitio impediant: (b) quantò magis poterit Principi Christiano titulo baptisimi ac specialis Juramenti Ecclesiæ subiecto? cui enim magis innocentium cura, præsertim in ijs, quæ ad animam pertinent, æternamque salutem, quàm Ecclesiæ committitur? Si ergo tu potes latronem vincire, quamvis non tibi, sed Magistratui suo subiectum, ne innocentem perimat, quantò magis poterit Ecclesia constringere Principes, ne animas perdant? *Quarto*: Est etiam iure naturali notum, in mutuis ac reciprocis pactis te nec pacto nec juramento teneri, altero fidem datam fallente, nec promissis stante, unde illud axioma manavit, omni iure receptum: (c) videlicet, *frangenti fidem impune fidem non servari.* Cum ergo Principes, quos

Hhhh tempo-

(a) S. Thom. 2. 2. q. 60. a. 6 ad 2. (b) S. Thom. 2. 2. q. 10. a. 8. (c) V. c. 3. de iurejur. c. 28. de Simon. c. frustra. de R. J. in 6. L. cum proponas 27. C. de pactis. Et Clement. un. de iurejur.

tempore Imperium ineunt, solēni juramento, se Ecclesiæ, subditi que obstringant, de Catholica fide observanda, tuendaque: si id non præstent, aut quod pejus est, illi evertendæ accingantur, & promissis absistant, dubium non est, posse publicâ auctoritate coerceri, exsolvi que subditos juramento ac obsequio Principi promisso, quod etiam eleganter docuit S. Doctor (a) in libro de Regimine Principis. Poterit ergo Summus Pontifex in hoc aut simili casu declarare, juramentum non stringere, & pacta rescindi, Principe datam fidem violantē; quâ verò in re gravius violari fides poterit, quàm in ijs, quæ animam, ac æternam felicitatem spectant? Videri possunt juramenta Caroli M. & Ottonis Imperatorum apud Spondan. (b) & Gratianum in Decreto. Et hæc quidem sunt prima naturæ principia, adeoque evidentia, & clara, ut negari possint à nemine, imò illis nemo non conformiter vivit. Constat ergo, quàm injusta fuerit Maimburgi censura negantis, nostram hanc sententiam divino testimonio fulciri; at verò ostendimus, eam verbo Dei scripto, exercito, innatōque subniti, quid amplius velit?

VI. *Objicitur VII.* (c) Negat S. Bernardus Pontifici ut tali ullum Dominatum competere, quantò ergo minùs auctoritas Reges destituendi? verba S. Bernardi (d) sunt: *Esse, ut aliâ quâcūque ratione hæc tibi vendices, sed non Apostolico jure, nec enim Petrus tibi dare potuit, quod non habuit.* Nulla ergo ex Christi institutione & jure Apostolico Pontifici auctoritas, quàm sola spiritualis, ligandi videlicet, solvendique animas.

Resp. Agit sculptorem, non historicum Maimburgus; cædit, truncat, versatque Bernardum, ut statuam mendacio fingat. Negat Bernardus: *Aurum & argentum Pontifices sibi Apostolico jure vendicant, sed aliunde.* Nemo id negat: alioquin Apostoli non essent, qui auro, argentōque caruere. Docet idem Bernardus: *Non reliquisse Apostolos suis successoribus dominationem juxta sententiam Petri, (e) non dominantes in Clero, sed forma gregis facti; & exemplum ac edictum Salvatoris: (f) Qui major est vestrum, fiat sicut minor, & qui præcessor sicut qui ministrat, ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat; & concludit: Planum*

(a) S. Thom. I. I. de Regim. Princ. c. 6. (b) Spond. ad an. 800. Grat. c. tibi. d. 63. (c) Maimb. Tr. hist. de l'Église de Rome f. 391. (d) Bernh. l. 2. de consid. c. 2. (e) 1. Petri 5. (f) Lucæ. 22.

est, *Apostolis interdicitur Dominatus*. Hæc Bernardi sententia est, qui ut patet, non de Dominatu Pontificis in Principes, sed in Clerum loquitur; additque in eundem (a) sensum sequentia: *Domabis lupos, sed ovibus non dominaberis, pascebas utique, non premendas suscepisti*. Ubi planum est, Bernardum de Dominatu etiam in Clerum & Ecclesiasticos loqui. Si ergo eo modo Bernardum explices, quo Maimburgus, sequeretur, non tantum Regibus & Principibus, sed etiam Clericis imperare Pontifices non posse, id verò absurdum est, & nequidem à Maimburgo concessum. Vult ergo Bernardus, Pontificem nec seclarium, nec Ecclesiasticarum personarum Dominum, sed Pastorem & Rectorem esse, sicque non posse de ovibus suis, earumque rebus pro arbitrio disponere; id enim discriminis est inter Dominum & Rectorem, quòd huic ratio, illi arbitrium pro lege sit: & Domino, quid sibi, Pastori, quid ovibus prodest, curæ est. Tota ergo Pontificia & Episcopalis potestas ministerialis est, non dominativa, quia videl. Ecclesiæ servit, spectatque Ecclesiæ; non Pontificis & Episcoporum privata commoda: & ideo etiam cum Principes iudicat, abdicatque, non id agit Pontifex potestate Dominativâ, sed ministeriali, quia non suo, sed Ecclesiæ bono. Quemadmodum cum Tutor pupillo imperat, irritatque ejus contractus, non sequitur, Tutorem esse pupilli Dominum; aut cum morbidas oves Pastor sejungit, & medicus infestum membrum truncat, nemo propterea dixerit, Pastorem esse ovium Dominum, medicum membrorum; imò serviunt etiam cum sæviunt, & ideo mercedem accipiunt crudelis obsequij. Cæterum agnovisse Bernardum hanc indirectam & ministerialem potestatem, quâ Pontifices in temporalia funguntur, dubium non est, nec latuit, ut credo, Maimburgum; sed maluit celare veritatem, quàm fateri se victum. Is enim libro 1. de considerat: cum hæc præmisisset: *Non monstrabunt puto aliquando, ubi quispiam Apostolorum iudex sederit hominum, aut divisor terminorum, aut distributor terrarum; stetitse lego Apostolos iudicandos, sedisse iudicantes non lego; ergo in criminibus, non in possessionibus potestas vestra: habent hæc infima & terrena iudices suos, quid fines alienos invaditis? quid falcem vestram in alienam messem extenditis? mox subjungit, quæ ad propositum nostrum apprimè faciunt: Denique ubi necessitas exigit, audi, quid dicat, non ego, sed Apostolus: si enim in vobis iudicabitur hic mundus, indi-*

Hhhh 2

gni

(a) Bernard. l. cit.

qui estis, qui de minimis iudicetis? Sed aliud est, incidenter incurrere in ista, causa quidem urgente, aliud ultrò incumbere istis, tanquam magnis, dignisque tali & talium intentione rebus. Vides hic, Bernardum duas, distinctasque rerum temporalium constituere potestates, unam directam & Ordinariam, quam Regibus tribuit, aliam indirectam & incidentem, & necessitate urgente, quam Pontifici Romano. Vides ergo, quam malè fide Patres alleger Maimburgus; & quam rogo imperita fuit illa consequentia: Prohibentur Pontifices dominari; ergo prohibentur Regibus imperare, eosque si necessitas & periculum fidei urgeat, Regnis amovere? Quasi verò imperare, prohibere, infesta membra secare, lupos arcere, latrones ne obsint vincire, ad solos Dominos, & non etiam ad ministros, tutores, Pastoresque pertineat? Rursus, quantum abest à veritate & eandem sacri Scriptoris, Bernardum de dominatu in Clerum loquentem interpretari, quasi de Dominatu in Principes loqueretur? & sententiam truncam, detortamque in alienos sensus producere, illas verò tacere, in quibus se ipsum clarè, distinctèque Bernardus explicat? Qui excuset hunc hominem? nisi dicas, necessitate illum deliquisse, quippe non potuisse malam causam nisi peioribus artificijs sustinere.

VII. *Opponitur VIII.* Sancti Patres, & antiqui Pontifices duas illas potestates, temporalem videl: & spiritualem distinguunt, & unam ab altera independentem constituunt, aded ut sicut Imperatori nulla in Ecclesiis, ita Pontifici nulla in Palatia & Regna sit potestas; ita enim Gelasius I. Nicolaus I. & Gregorius II. loquuntur: tantumque abest, ut Sceptra & Coronas Imperatoribus raperent, ut potiùs eos colerent demississimis obsequijs, (a) aded ut se eorum vestigijs provolvi, cineres & vermes esse, eorumque suffragibus subiectos dicerent; quæ sunt verba Pelagij I. Stephani II. & Gregorij Magni. *Resp. I.* Duas esse potestates temporalem & spiritualem, nemo negat; sicut nec illud, jure ordinario & citra necessitatem nullam esse in Principes Regesque Pontifici Potestatem; id enim & ipsi Pontifices fatentur, & nos alibi ex istorum, Patrumque testimonijs, (b) Nicolai videl: Stephani VI. Gregorij II.

Alexan-
(a) Maimb. cit. c. 29. à f. 394. (b) Nicol. I. ep. 8. ad Mich. Steph. VI. epist. ad Basil. Imp. apud Baron. ad an. 885. Greg. II. ep. ad Leon. Isaur. ap. Bar. anno 726. Alex. III. in c. 7. de appell. & c. 7. qui filij sint legit. S. Bernad. l. 1. de confid. c. 6. & l. 4. c. 3. V. Reg. Sacerd. l. 1. f. 101. & f. 252.

Alexandri III. & Bernardi probavimus. Id tamen non obstat, ut premente necessitate ac Religionis periculo leges Principibus dare, eosque cohibere non liceat Pontifici: id Jojadas, id Azarias Pontifices florente Synagoga fecere, quanto magis id nostris Pontificibus liceat, quorum dignitas tanto major, sublimiorque? & idem S. Bernardus à fastu & adulatione alienissimus, quique Pontifices omni Dominatu, curaque temporalium arcet, nec vult, ut *falcem mittant in Principum messem*, hoc ipsum tamen concedit, sinecitas urget: non ergo sequitur, ut, si Patres ordinariam in Reges potestatem negent, hanc ipsam etiam negent in casu urgentis necessitatis, & Religionis periculo laborantis. Quis enim nescit, quam multa necessitas excuset? non licet alteri vitam, non domum adimere, licebit, si ratio publici boni, si defensio exigant: neque hoc est falcem in alienam messem proferre, aut limites egredi Ecclesiasticæ Potestatis; cum enim omnis potestas & felicitas temporalis ordinentur ad Religionem, veramque fidem stabilendam, tanquam media ad finem; potestas Ecclesiastica, quæ Religionis & Fidei præest, etiam de medijs, hoc est, de potestate, rebusque temporalibus disponet; neque hoc est limites egredi, cum eadem sit finis & mediolorum disciplina; quamvis enim ad navis gubernatorem id solum pertineat, ut navim in portum agat, non verò, ut cœli cursum, stellarumque metiatur; nemo propterea dixerit, cum Ursam, cum Arcturum & Plejadas examinat, cumque in omnes Cœli plagas oculum defigit, & in ipso Magnete polum quærit, extra terminos ferri suæ artis, quia videt: quæ ratione hæc omnia media sunt & adjumenta felicitis navigationis, ad artem nauticam pertinent, suntque Gubernatori necessaria. At non minus Regia potestas veræ Religionis, quis enim nescit, quantum intersit veræ Religionis, quis imperet? Testes Anglia, Germania, Suecia & Dania, suorum Principum exempla, & casus secuti: ut ergo Regia potestas veræ Religionis aut noxia, aut proficua, sic Pontifici subdita; & sicut nimia & assidua Cœlorum contemplatio navarcho inutilis, quippe alias curas moraretur huic arti proprias; & illa tantum salubris, quæ navi gubernandæ servit: ita & Pontifici nulla de Regni cura, nisi cum Religio possit, naufragium factura alioquin, si assiduus & velut ex propo-

Hhhh 3 sito

sito in has stellas intendat, navis interim curam, cursumque omittet, & dum Regna quaerit, animas perdet. Hoc solum Patres, nec aliud in Pontifice damnant. II. Unde jam patet, quam incaute Maimburgus dixerit, potestatem temporalem nullo modo à spirituali pendere; qui enim fieri hoc potest? cum bona temporalia sint media & instrumenta Religionis, fidei, aeternaeque felicitatis: an media à fine, instrumenta à causa principali non pendunt? Id perinde esset, ac si diceret, animam omnino à corpore non pendere, cum tamen nemo nesciat, jacere animam inertem, desidemque, nec posse in actiones micare, languido & aegro corpore; multo magis corpus ab anima pendet, & ideo ab ista sustentatur, alioquin fato cessurum. Sic ergo temporalia à Spiritualibus pendunt, & ista illis imperant; sic virtutes, quae animam exornant, etiam in corpus exundant, & huic moderantur: & ideo Religio, fides, charitas non solum animam ad actus internos, sed etiam corpus ad externos impellunt. Male ergo supponit Maimburgus, potestatem Regiam & temporalem à spirituali non pendere, id enim perinde est, ac si dicat, nec terram à caelo, nec corpus ab anima, nec media pendere à fine, imò si experientiam examiner, cursumque annorum, fatebitur, Regnorum felicitatem à Religione fluxisse, & cum ista aut crevisse, aut declinasse, quod pronum esset omnium ferè Imperiorum exemplis ostendere, nisi id alij praestitissent. Cicero Romanum Imperium solà Religionis curà ad tantum fastigium pertigisse scribit, cuius verba memoratu digna hinc adscribam: *Quam volumus, inquit, P. C. nos amemus, tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec validitate Paenos, nec artibus Graecos, sed pietate ac Religione, atque hac unà sapientiâ, quod Deorum immortalium munere omnia regi, gubernarique prospeximus, omnes gentes, nationesque superavimus.* (a) Quòd si tantum Imperijs contulit aestimata Religio, DEO etiam umbras virtutum adamante, quantum conferet vera, nec mendacis fucata? Si ergo spiritualia sunt meta & causa bonorum temporalium, idque etiam Pagani agnovère, qui potuit Maimburgus dicere, potestatem temporalem à spirituali haud pendere? III. Quòd verò addit, Pontifices humillimis formis supplicasse Imperatoribus, verum quidem est, idque ad Pontificum modestiam pertinet; & nihil

(a) Cicero Orat. de Arusp. Resp.

nihil obstat, quin tempus & necessitas poscerent, non eadem maiestate, quâ nuper modestiâ, uterentur, vicésque obsequendi, imperandique miscerent, nunc abjecti, nunc sublimes, nunc rogantibus, nunc iubentibus similes, utcûnque DEI gloria postulâset; cûm enim Episcopi, ac olim etiam Pontifices Imperatoribus quoad temporalia subijcerentur, quoad Spiritualia verò Patres Imperatorum essent, rogabant ut subditi, imperabant ut Patres; idque tum sacræ litteræ, tum etiam sancti Patres egregiè adverterunt, nam Ecclesiasticus: (a) *Noli, inquit, esse humilis in sapientia tua, ne humilitatis in stultitiam seducaris.* Et S. Paulinus: (b) *illa humilitas condemnatur, quæ non ex fide, sed ignaviâ mentis hominibus adducitur, & humanam gratiam magis, quàm suam salutem curat, mendaciæ famula, veritatis inimica, libertatis expers, iniquitati obnoxia.* Et S. Bernardus: (c) *Agit hoc nimirum in cordibus electorum gratia prerogativa divina, ut eos nec humilitas pusillanimes reddat, nec magnanimitas arrogantes, magis autem cooperentur sibi, ut non solum nulla ex magnanimitate subintret elatio, sed hinc maxime provehatur humilitas: ac vicissim ex occasione humilitatis pusillanimitas nulla subrepat, sed quò minus de sua quisque vel in minimis presumere consuevit, eò amplius etiam in magnis quibusque de divina virtute confidat.* Quæ Sanctorum monita egregiè ab illis ipsis Pontificibus observata sunt, quos Maimburgus adducit, nec enim eodem semper tono cenere, sed jam blandi, jam minaces, jam tubâ, jam cheli personabant, ut Principum mores deposcerent, quod etiam supra à me notatum, & videri possunt epistolæ (d) Gelasij I. ad Anastasium, Gregorij M. ad Mauritium, & Gregorij II. ad Leonem Imperatores; quæ revera non tam litteris scriptæ, quàm flammis videntur, adeo libertatem spirant, & animum tanto fastigio dignum, & alibi exempla dedimus. Quid enim fortius illis Gregorij vocibus (e) ad Mauritium Imperatorem: *Ecce per me ultimum servum suum & vestrum respondebit Christus; ego te de notario Comitum excubitorum, de Comite excubitorum Cesarem, de Cesare Imperatorem, nec solum hoc, sed Patrem Imperatorum feci. Ego Sacerdotes meos tua manu commisi, & tu à meo servitio*

(a) Ecclesiast. c. 13. (b) S. Paulin. epist. 21. ad Amand. (c) S. Bernard. serm. 1. de Virg. Deip. n. 13. (d) Gelas. ep. ad Anast. T. 2. Conc. ap. Bin. Greg. M. ad Maur. l. 2. ep. 62. Greg. II. ep. 2. ad Leon. T. 3. Conc. V. Regale Sacerd. f. 37. (e) Greg. epist. 62. l. 2.

vitio milites tuos subtrahis? responde rogo piissime Domine seruo tuo, quid venienti & hac dicenti responsurus es in iudicio Domino tuo? Et Symmachi ad Anastasium Imperatorem: Precor Imperator, pace tua dixerim, memento te hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate. Deser DEO in nobis, & nos deseremus DEO in te. Ceterum si tu DEO non desers, non potes eius nisi privilegio, cuius jura contemnis. Et Gregorij Papae ad Leonem Illaurocum: Obscutus es pervicaci animo tuo, & dixisti: Imperator sum & Sacerdos. Audi humilitatem nostram Imperator, & cessa, sanctamque Ecclesiam sequere, prout accepisti, non Imperatorum dogmata, sed Pontificum. In administrationibus seculi militarem & ineptum quem habes sensum, ac crassum, in spiritualibus dogmatum administrationibus habere non putes &c. Taceo in veteribus Ambrosij in Theodosium, quas cum per volvo, ac perpetuis illis blanditijs confero, quibus Principes nostros Maimburgus demulceret, coelisque exaequar, vehementer fateor, antiquis me Patribus indignari, isti enim semper aliquid in Principibus notabant, quod reprehenderent. Stephanus IV. amores cum Longobarda Carolo M. exprobrat, Athanasius Constantino festinata iudicia, Innocentius Arcadio Joannis Chrysostomi exilia, Ambrosius Valentiniano impietatem, aut potius conniventiam, Theodosio scyritiam, denique semper in Solibus nostris aliquas Ecclipses observant. Hic vero nostram tempestate omnia Principum laudantur, credas, illos prae se Paradisi rosis simillimos, quae spinarum expertes nascebantur. Si amant, elegantes appellantur, placidique, ac vitium instar semper gratiores alieno amplexu. Si aliena bello invadunt, Heroes ac bellatores, vastisque animis, ac metas spernentibus: si Pontifices non audiunt, multentque recta monentes, & aras transiliant Religionis, jurium suorum tenaces; denique nullum Principis vitium elogio vacat. Ergo aut antiqui illi, sanctique Patres in censendis Principum vitijs nimij erant, errabantque, aut Principes nostri multo Constantinis, Carolis, Theodosijs perfectiores, nec ex eadem massa peccatrice compacti, aut denique adulatorum omnes illi, qui omnes paginas implent ijs elogijs, quae ipsi Principes erubescant, tacitis interea maculis, & ideo perpetuis. Quod si Theodosius & Constantinus viverent, fallor, nisi Maimburgus utriusque vitijs litaret, solitisque adulandi artibus unius voluptari, &

ti, & alterius favitiæ incensum adoleret, & quod olim Nero, ardentem incendio Romam cantu fallere, quàm aquis juvare mallet.

§ IV.

Solvuntur aliæ objectiones, quæ à Maimburgo ex Actis & Auctoritate Ecclesiæ Gallicanæ adducuntur.

SUMMARIA.

1. Pontificis indirecta in Reges potestati non obesse Acta inter Gregorium, & Ludovicum Imperatorem.
2. Neque Acta inter Bonifacium, & Philippum Regem Gallia, quæ fusiùs percurruntur.
3. Nec denique alia ex Actis & Auctoritate Ecclesiæ Gallicanæ à Maimburgo adducta.

I.

 Pponitur IX. (a) Cùm Ludovicus, Pipinus & Lotharius in Ludovicum Patrem & Imperatorem arma sumpfissent, seque eorum partibus Gregorius Papa adjunxisset, utque eorum causam promoveret, Romam in castra profectus esset; Imperator missis ad eum legatis primo conqueri, quod in hostium castris contra majorum exempla hæret, deinde cùm intellectum esset, eum anathemata, dirasque parare, nisi filiorum voluntati & postularis acquiesceret, cordatè ab Episcopis responsum: Si excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret, cùm aliter se habeat auctoritas antiquorum Canonum. Liqueat ergo vel

Iiii

(a) Maimb. Tr. hist. de l'Egl. de Rome c. 30. f. 415.